

שבועות מא

עניין: כל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי

קהלת יעקב לרבי שלמה קלוגר

דרוש ה'

אך נראה, דהנה ביודיו של הרבינו נסים ז"ל
"רבונו של עולם מנהג בית דינך הצדק
לא כמנהג בתי דינין של בני אדם, שמנהג
בתי דינין של בני אדם, אם תובע את חברו
אל הב"ד או אל השופט, אם יודה יתחייב
ממון ואם יכפור יפטור, אבל מנהג בית דינך
אם יכפור אוי לו ואוי לנפשו, ואם מודה
ועוזב אתה מרחם עליו, כדכתיב [משלי כח, יג]
ומודה ועוזב ירוחם" וכו'. וכן פירשתי
בחדושי תורה שלי הפסוק בפרשת בחוקותי
[ויקרא כו מ-מא] "והתודו את עונם ואת עון
אבותם וכו' אף אני אלך עמם בקרי", יע"ש.
וטעם הדבר, שידוע [סוטה ח, ב] שבמדה שאדם
מודד מודדין לו, ולכך מי שמודה חטאיו
לפניו יתברך ואומר שחטאתי כי אני בשר
ולא אש נוצר מטיפה סרוחה ולא יכולתי
לכבוש היצה"ר, אז לאיש כזה יש לו טענה
מעליא שהקב"ה גרם זה מה שברא היצה"ר
מלאך של אש ללחום את בשר שאי אפשר
בכוחו לנצחו, ואין לאדם אשם, ולכך זוכה
בדין. אבל אם האדם מחזיק עצמו לצדיק,
א"כ הוא אומד בדעתו שיש בכוחו לכבוש
היצה"ר, א"כ לפי דעתו שאפשר לו לכבוש
היצה"ר, שפיר עשה הקב"ה שברא היצה"ר
כיון שאפשר לכבושו. א"כ כמו דקיי"ל
[כתובות פח, א] בדיני ממונות דכל האומר לא
לויתי כאומר לא פרעתי דמי, ואמרינן לענין
זה הוי הודאת בעל דין כמאה עדים שלא
פרעתי, ואף שטוען לא לזה, אם יש עדים
מכחישים אותו חייב. כן נמי בדיני שמים,
לענין זה מקבלין הודאתו שאומר שהוא
צדיק שיש בכח האנושי לכבוש היצה"ר,
א"כ אין טענה לאדם החוטא שהקב"ה גרם
שברא היצה"ר, וא"כ כיון שבאמת יש בידו
חטאים הרבה, נדון בדין גמור ממש.

רמב"ם ריש הלכות תשובה

א כל מצות שבתורה בין עשה בין לא תעשה אם
עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה
כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתודות לפני
האל ברוך הוא שנאמר איש או אשה כי יעשו וגו'
והתודו את חטאתם אשר עשו זה וידוי דברים. וידוי זה
מצות עשה. כיצד מתודין אומר אנא השם חטאתי עויתי

שערי תשובה לרבינו יונה שער א' פי"ח

בתשובה. אחר כך אמר (שם שם, יג) 'מכסה פשעיו לא יצליח
ומודה ועוזב ירחם', פי אף על פי שאין לבעל תשובה לגלות
עונותיו לבני אדם, כמו שיש להבין ממה שאמר 'ובקום רשעים
יחפש אדם', אבל חייב להתודות עליהם, כענין שנאמר (תהלים
לב, ה) 'חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי'. ונאמר (ירמיה ב, לה)
'הנני נשפט אותך על אמריך לא חטאתי'. וחקמי ישראל זכרונם

רבי משה דוד וואלי משלי כח, יג

יג. ואמנם כבר ידוע שאי אפשר לקבל סיוע מן העליונים בעת צרה אלא
על ידי התשובה, והתשובה אינה נשלמת כי אם על ידי וידוי וחרטה ועזיבת
החטא. וזהו ענין אמרו בסמוך: מכסה פשעיו לא יצליח ומודה ועוזב ירחם,
כי שם מ"ה הוא מדת הרחמים דוקא, ואינה מתעוררת אלא על מי שמודה
ועוזב. ואם תאמר די שיעזוב אעפ"י שאינו מודה. דע כי הוידוי הוא דבר
גדול ועיקרי אל התשובה, לפי שעל ידו נסתם פיו של המקטרג, כי מאחר
שהחוטא נכנע ומודה את פשעיו, אין עוד מקום אל המקטרג לבקש שיעשו
דין כנגדו. ואם אינו מודה, אעפ"י שיעזוב את החטא, הקטרוג קופץ כנגדו
על העונות שעשה, והיא תשובה שאינה מצלחת. ולכן אמר בתחלה: "מכסה
פשעיו לא יצליח" שמשמע לא יצליח בתשובתו, מן הטעם שכתבנו. ועוד,